

WEU: politiek tevreden, de jurist nog niet

Op 1 januari 2008 is de Wet eenmalige gegevensuitvraag werk en inkomen (WEU) in werking getreden.¹ De bedoeling van deze wet is om de administratieve lasten voor de burgers te reduceren bij het aanvragen van een uitkering en ook tijdens de uitkering.

De betreffende bestuursorganen (UWV, SVB en colleges van B&W) mogen belanghebbenden niet meer vragen naar gegevens waarover zij al de beschikking kunnen hebben. Het gaat hierbij op grond van artikel 5.2a Besluit SUWI om de gegevens die genoemd zijn in bijlage II van de Regeling SUWI voor zover zijn opgenomen in de in bijlage II van het Besluit SUWI aangewezen administraties. Het feitelijk raadplegen van deze gegevens gebeurt door middel van het zogenaamde SUWInet². Het verbod op een dubbele uitvraag geldt overigens niet indien hierdoor het bestuursorgaan het verzamelen en controleren van de benodigde gegevens niet goed zou kunnen uitvoeren. Formeel los van WEU, maar in de praktijk daar nauw mee samenhangend is de ontwikkeling van het Digitaal klantdossier (DKD). Met het DKD kan een burger met behulp van zijn DigiD zijn eigen gegevens online inzien³. In dit artikel beperk ik mij verder tot de WEU.

De WEU kent een groeipad, omdat gegevensbestanden deels nog moesten worden opgebouwd en uitgebreid. Ook moest nog worden geïnvesteerd in de kwaliteit van de gegevens. Vanwege die destijds bestaande onzekerheid omtrent de kwaliteit van de gegevens, heeft de Tweede kamer bij amendement een evaluatiebepaling aan de WEU toegevoegd⁴.

Op 3 maart heeft staatssecretaris De Krom van SZW de evaluatie, welke bestaat uit drie deelrapporten aan de Tweede Kamer gestuurd⁵. Het eerste deel betreft een onderzoek naar de lastenverlichting voor de burgers, het tweede de werking van de eenmalige gegevensuitvraag in de praktijk en het derde rapport betreft een onderzoek naar de inrichting en het beheer van de elektronische infrastructuur. De Krom is redelijk tevreden. Hij concludeert dat de doelstelling van de WEU om de administratieve lasten voor de burger te reduceren is gerealiseerd. Daarnaast geeft hij aan dat het eenmalig uitvragen van gegevens in het domein van werk en inkomen in de toekomst waar mogelijk verder zal worden uitgebreid.

Uit het onderzoek blijkt onder meer dat de totale administratieve lasten voor burgers ten opzichte van 2007 voor de tijdsbesteding zijn afgenomen met ruim 35%. Dit is 10% meer dan in 2007 vooraf op basis van aannames was geraamd. Deze afname van de administratieve lasten is vooral gerealiseerd door het gebruik van vooraf ingevulde digitale aanvraagformulieren.

¹ Stb. 2007, 555.

² De officiële benaming is Gezamenlijke elektronische Voorzieningen Suwi (GeVS).

³ Het klantdossier is via www.werk.nl en via www.mijnoverheid.nl toegankelijk voor personen die bij het UWV Werkbedrijf staan geregistreerd als werkzoekenden en/of voor personen die een uitkering ontvangen

⁴ Kamerstukken II 2006-2007, 30 970, nr. 11

⁵ Kamerstukken II 2010-2011, 32 674, nr. 1

De praktijk van de eenmalige gegevensuitvraag is overigens niet bij elke ketenpartner even ver gevorderd. De gemeenten blijven over het algemeen nog wat achter ten opzichte van de het UWV en de SVB. Ook zijn er gemeenten die nog niet of nauwelijks digitaal gegevens aanleverden.

Gelet op het feit dat de WEU een groeipad kent, is de tevredenheid bij staatssecretaris De Krom over uitkomsten van de evaluatie wel te begrijpen. Als jurist ben ik echter minder tevreden. Het blijft in de evaluatie immers volstrekt onduidelijk wat de juridische consequenties zouden moeten zijn als een bestuursorgaan in strijd met het verbod op dubbele gegevensuitvraag toch opnieuw de gegevens vraagt aan een belanghebbende.

Die duidelijkheid is gewenst, want de wetgeving biedt deze zelf niet.

In artikel 5.2a Besluit SUWI wordt namelijk wel verwezen naar de onderzoeksbevoegdheden van de diverse bestuursorganen, maar niet naar de (actieve) inlichtingenplicht van de belanghebbende ingevolge de verschillende sociale zekerheidswetten⁶. De gegevens bedoeld in de bijlage II bij het Besluit SUWI jo. bijlage II Regeling SUWI gelden dus formeel niet voor actieve inlichtingenplicht.

Bij strikte lezing van de bepalingen kan een bestuursorgaan ter zake van informatie die het op grond van de WEU niet meer van een belanghebbende mocht vragen, deze zelfde belanghebbende wel een verwijt maken als hij deze informatie niet, zonder daarom verzocht te zijn, uit eigener beweging aan het bestuursorgaan heeft verstrekt. Het komt mij echter voor dat een dergelijke strikte lezing zozeer indruist tegen de doelstellingen van de WEU, dat deze verworpen moet worden.

Bovendien is het verbod op dubbele gegevensuitvraag ook weer niet zo absoluut. Het bestuursorgaan mag met betrekking tot deze gegevens nog steeds een voorgevuld formulier aan belanghebbende sturen, met het verzoek dit formulier terug te zenden en de voorgevulde gegevens zo nodig te verbeteren en/ of aan te vullen. In dat geval is de belanghebbende uiteraard nog steeds verplicht om de gevraagde medewerking te verlenen. Op deze manier kan het bestuursorgaan op een voor belanghebbenden minder belastende manier toch de benodigde gegevens opvragen.

Voor de inlichtingen welke bij de uitkeringsintake bij het UWV Werkbedrijf moeten verstrekt ligt het overigens formeel wel anders. Weliswaar noemt artikel 5.2a Besluit SUWI voor zover hier van belang alleen artikel 33a lid 2 Wet SUWI, dat ziet op de gegevensverwerking door het UWV Werkbedrijf, en niet artikel 30c lid 2 Wet SUWI, dat ziet op de gegevensverstrekking door belanghebbende, maar in artikel 30c lid 4 Wet SUWI wordt artikel 33a lid 2 Wet SUWI hierbij van overeenkomstige toepassing verklaard. Bij de uitkeringsintake is dus wel ook formeel geregeld dat wat het UWV Werkbedrijf niet meer mag vragen op grond van de WEU, belanghebbende ook niet verplicht is te verstrekken.

Maar de te verwachten juridische problemen liggen juist niet met name op het terrein van de aanvraag. Die problemen zullen spelen als een belanghebbende wel de inlichtingen heeft verstrekt aan een bevoegde instantie, maar niet afzonderlijk aan het betreffende bestuursorgaan waarvan hij de uitkering ontvangt. Aangezien het bestuursorgaan niet automatisch, en al zeker niet direct, een signalering krijgt van een dergelijke mutatie in het gegevensbestand, kunnen de consequenties van

⁶ Zo verwijst artikel 5.2a Besluit SUWI wel naar artikel 53a WWB, waarin de onderzoeksbevoegdheid van het college is geregeld, maar niet naar artikel 17 WWB, waarin de inlichtingenplicht van de bijstandsgerechtigde is geregeld.

deze inlichtingen voor het recht op uitkering mogelijk niet of niet tijdig worden doorgevoerd. De vraag die dan speelt is of belanghebbende, als het gaat om gegevens die onder de WEU vallen, verweten worden dat hij zijn inlichtingenplicht jegens het bestuursorgaan niet is nagekomen? Ik meen, als hier gesteld, van niet, maar de wetgever heeft de ruimte om daar anders over te kunnen denken open gelaten. Het wachten is dus op de Centrale Raad van Beroep om hierover helderheid te verschaffen.